

Herbig Ae/Be csillagok: összefüggés a diszk geometria és az időbeli változékonyság között

Szakáts Róbert
MTA CSFK KTM CSI

FIKUT VII.
2014.09.17.

Áttekintés

- Herbig Ae/Be csillagok
- Meeus-féle klasszifikáció
- Motiváció
- Megfigyelések
- Adatkiértékelés
- Eddigi eredmények

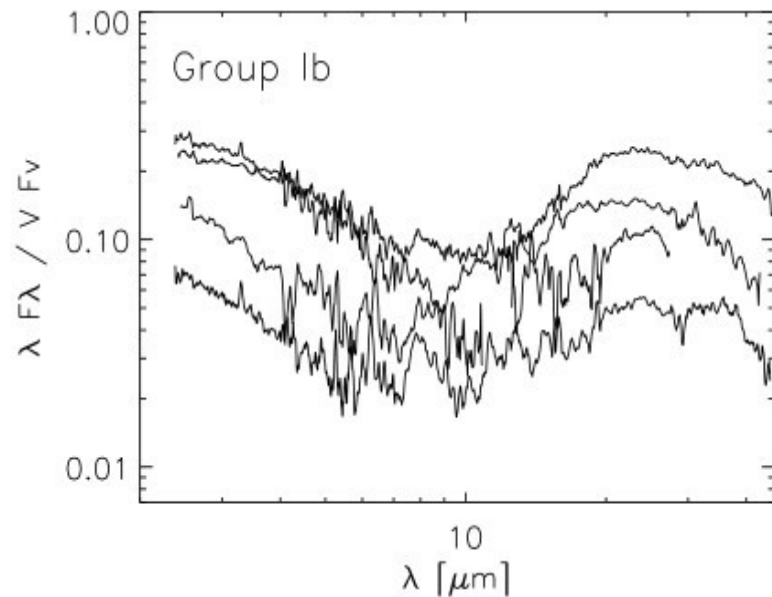
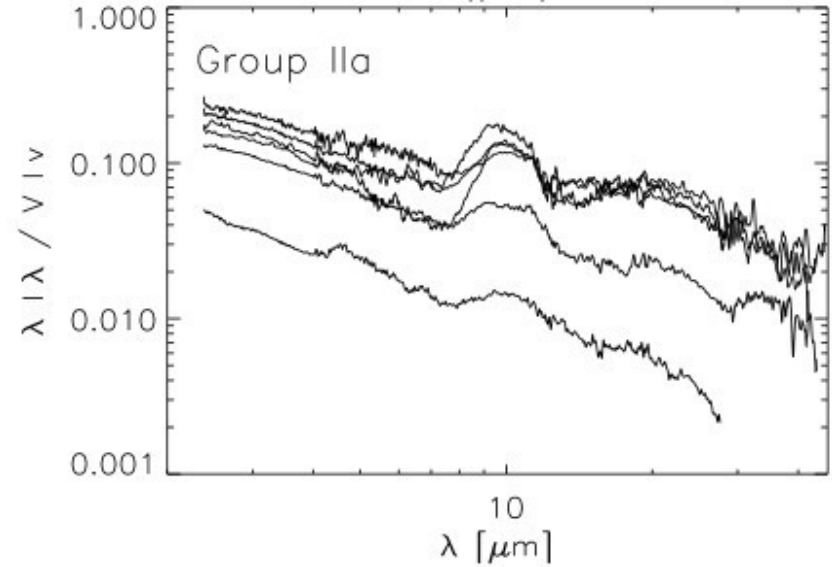
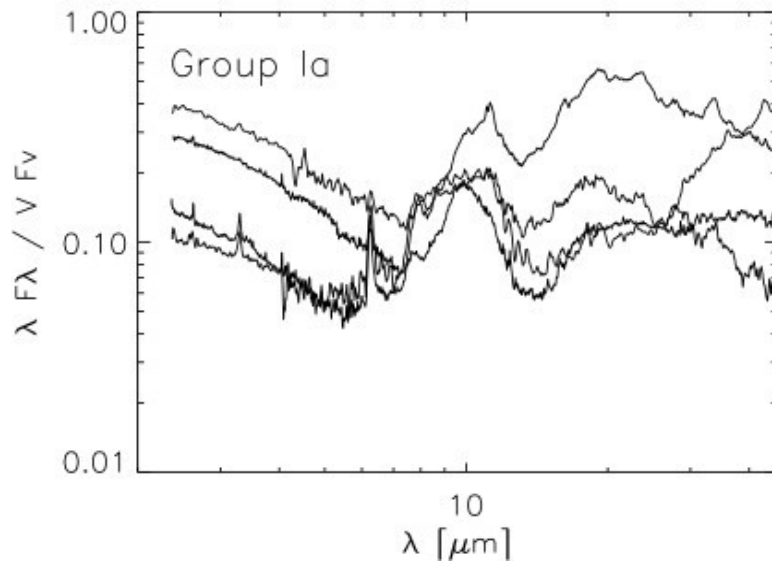
Áttekintés

- Herbig Ae/Be csillagok
- Meeus-féle klasszifikáció
- Motiváció
- Megfigyelések
- Adatkiértékelés
- Eddigi eredmények

Herbig Ae/Be csillagok

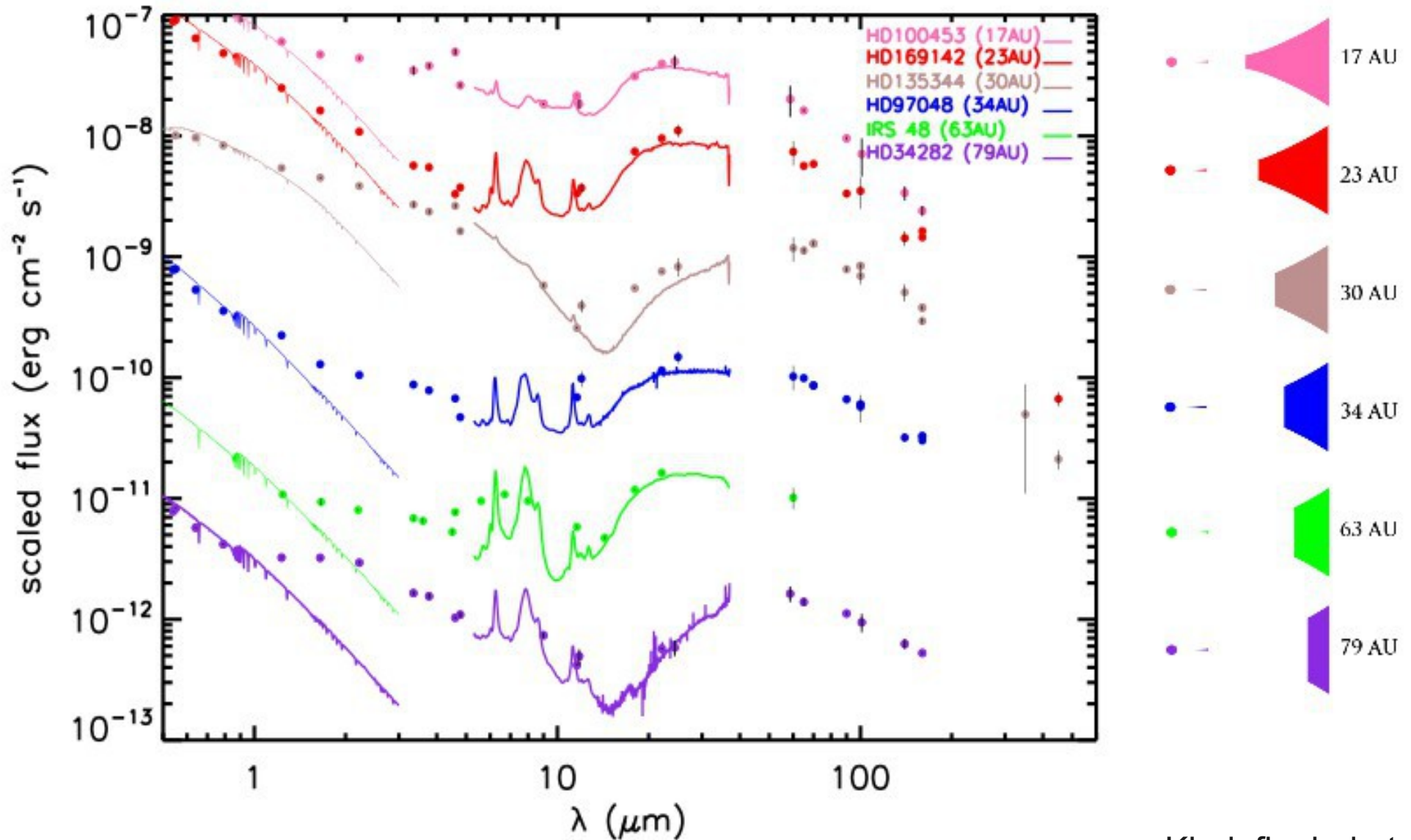
- George Herbig 1960
- Fiatal csillagok, közepes tömegűek ($2-8 M_{\text{Nap}}$)
- A és B típusú csillagok, illetve késői F
- Infravörös többlet, H_{α} emisszió, esetleg reflexiós köd, csillag körüli korong
- Akkréciós ráta $10^{-6} - 10^{-7} M_{\text{Nap}}/\text{év}$ (Mendigutía et al. 2012)

Meeus-féle klasszifikáció

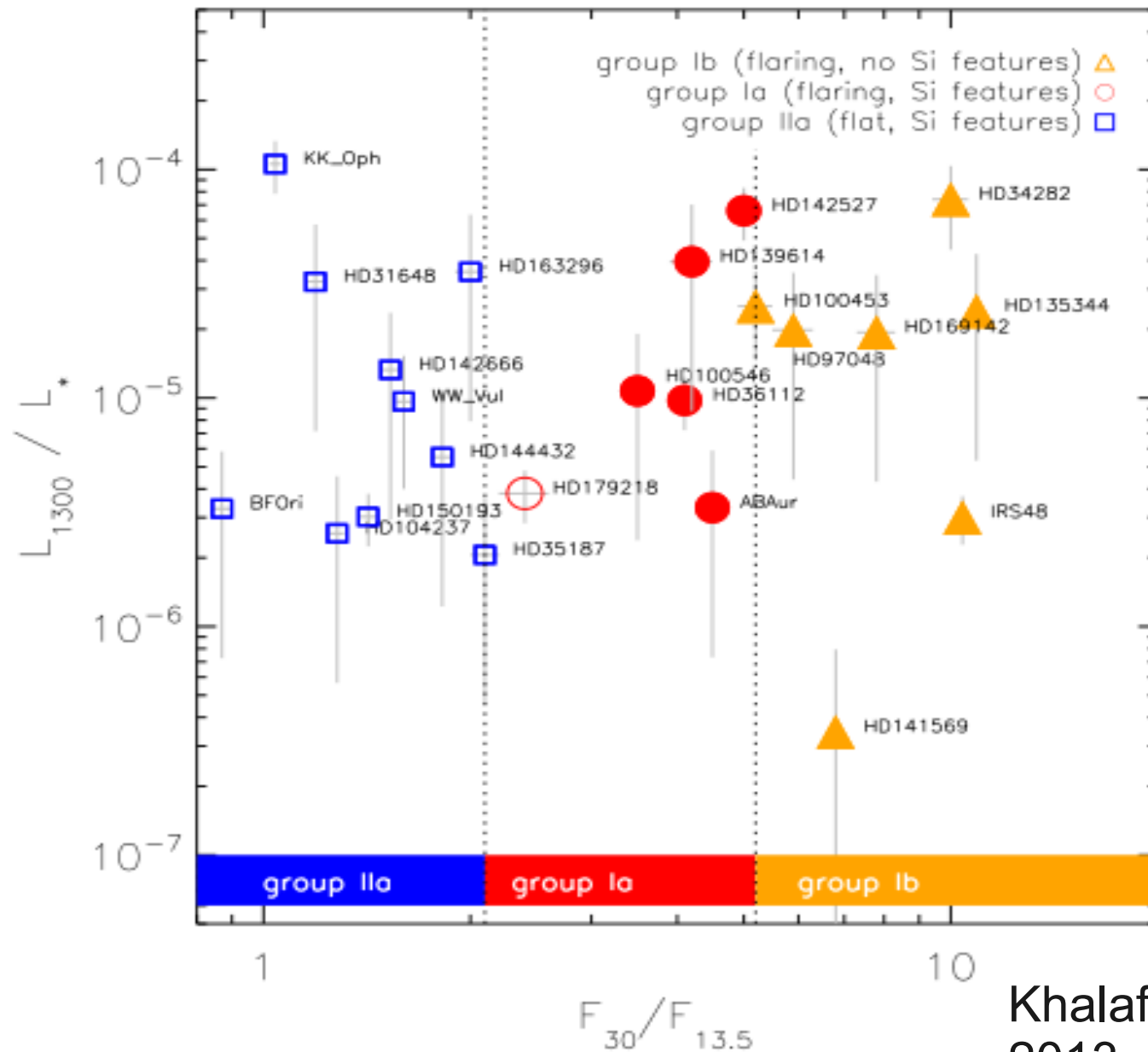

- Ia: Flaring korong, szilikát vonalakkal
- Ib: Flaring korong, szilikát vonalak nélkül
- IIa: lapos korong, szilikát vonalakkal

Meeus-féle klasszifikáció

Meeus-féle klasszifikáció

Motiváció

- Acke et al. 2013: A belső korong határozza meg a külső diszk geometriáját
- Maaskant et al. 2013: van egy belső gyűrű és a külső korong, közte rés (l_a, l_b)
- A belső korong sugárzása változik-e?
- Változás hullámhosszfüggése összefügg-e a réssel?
- A belső gyűrű dinamikájáról tudunk-e valamit mondani?

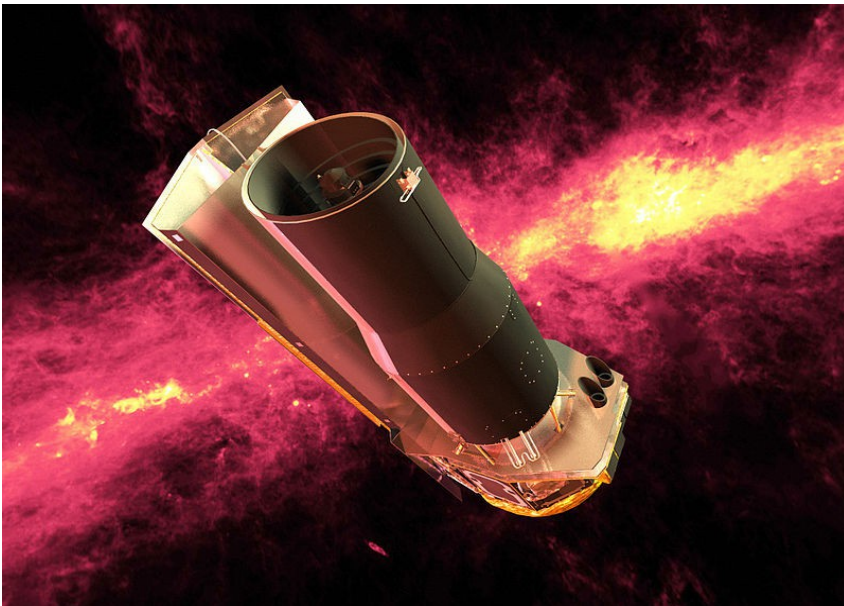
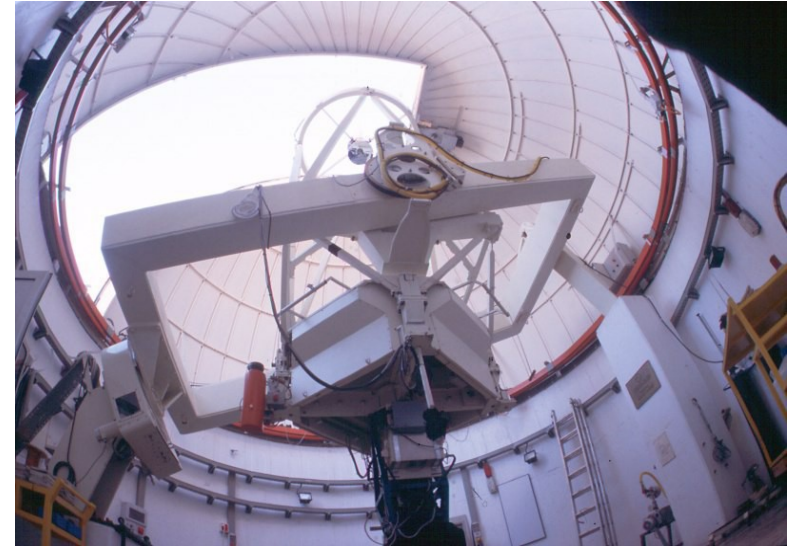
Megfigyelések

- Pizskés-tető: Schmidt és RCC távcsövek, B, V, R_c, I_c
- Baja: 50cm RC távcső, B, V, R_c
- IAC80 (Tenerife): 82 cm, távcső, B, V, R_j, I_j

Megfigyelések

- McDonald Observatory (Texas), MONET Project, 1.2m robot távcső, V,R,I
- TCS (Tenerife): 1.5m, J,H,K_s
- Spitzer Space Telescope: 3.6 és 4.5 μm

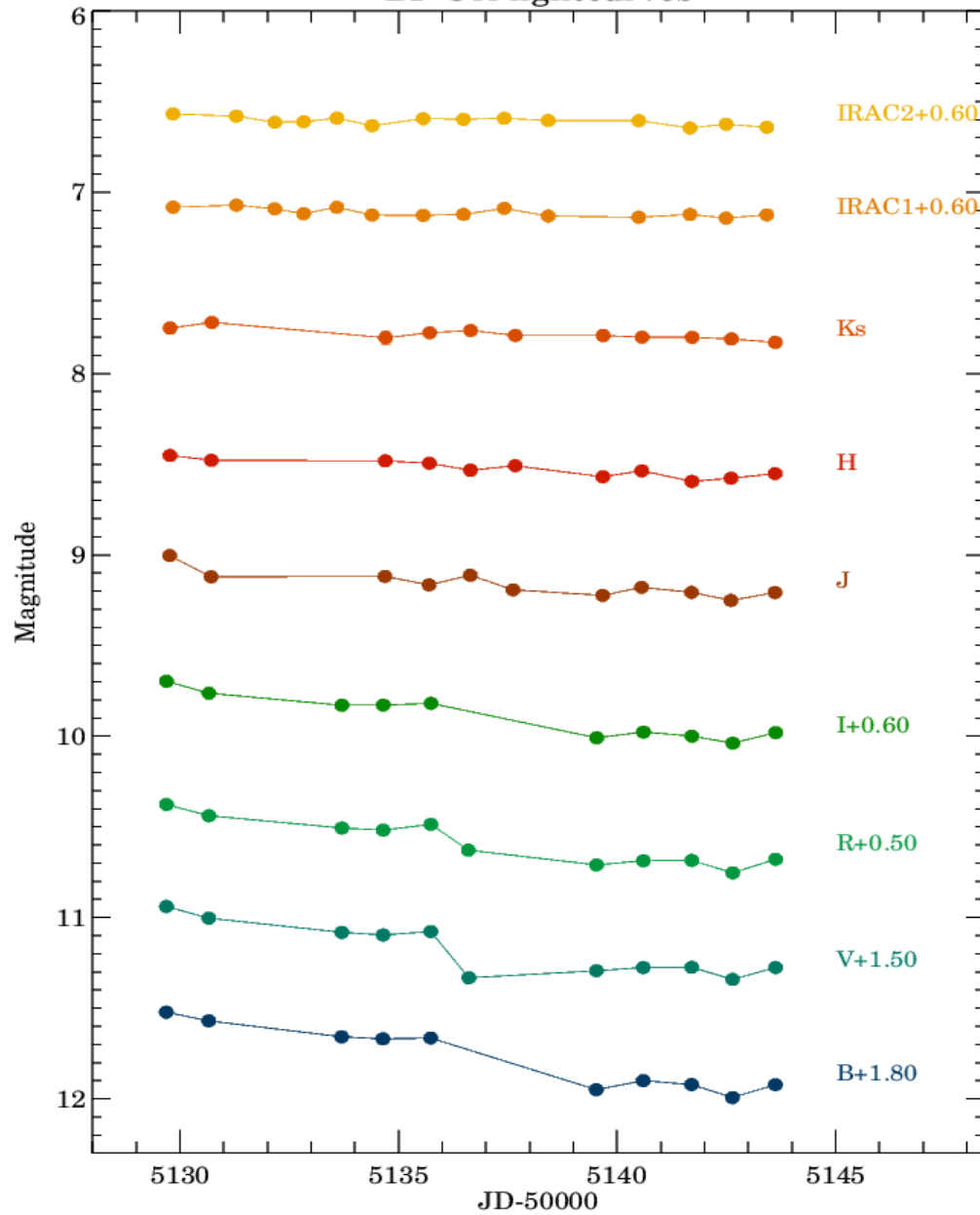
Adatredukálás, kiértékelés

- Optikai adatok: FITSH, IRAF
- TCS mérések: IRAF, CAINDR csomag (José Acosta), IDL rutin (Ábrahám Péter)
- Sztenderd redukálás: bias, dark, flat
- Fotometria: apertúra fotometria, differenciális magnitúdók a változóra
- Átlagosan 0.01 magnitúdós pontosság
- Ahol csak lehetett, ugyan azt az összehasonlítót használtam: gond volt, hogy a látómezők különbözők a különböző távcsövekre + nagy adatmennyiség, különböző műszerek

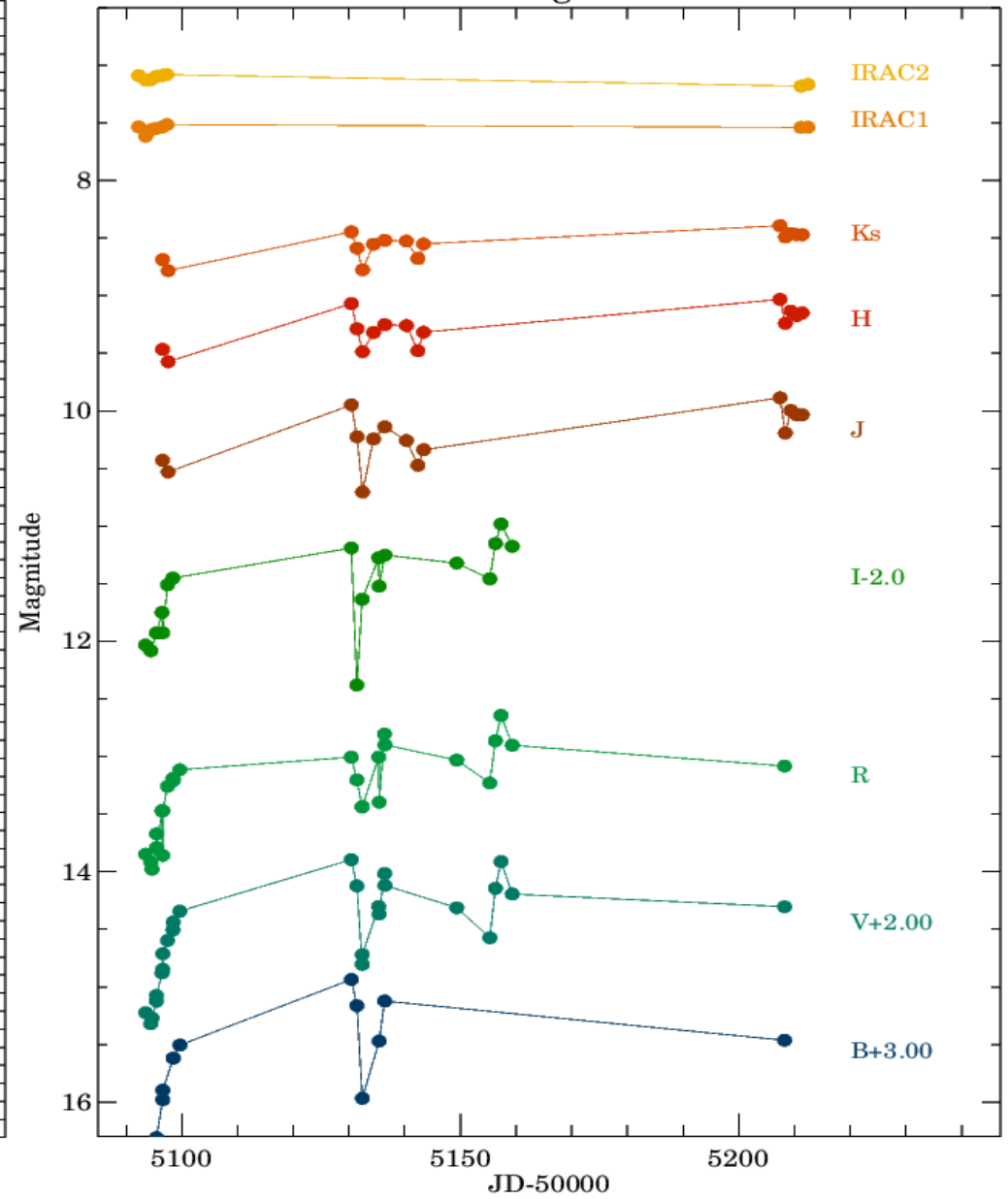

Eddigi eredmények

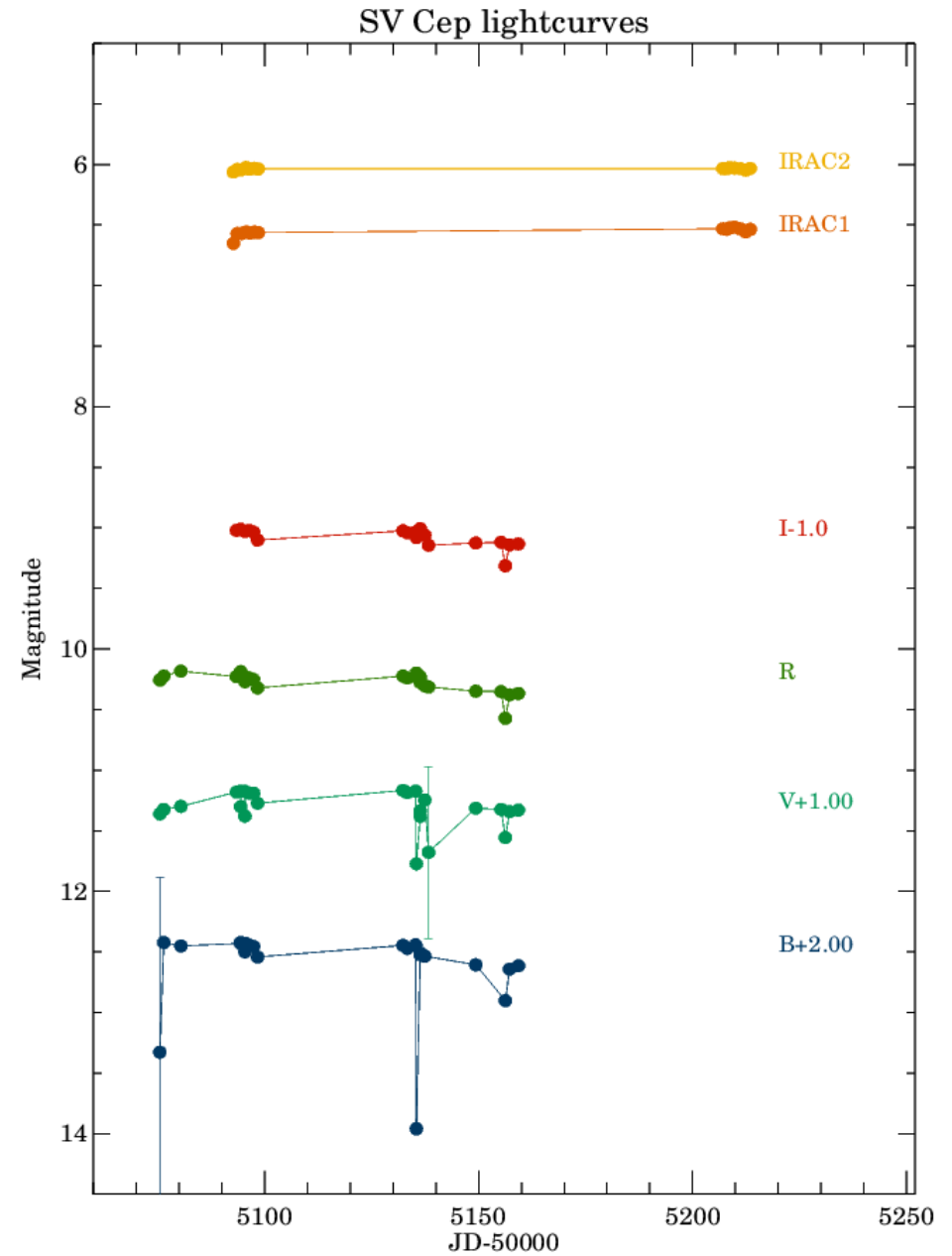
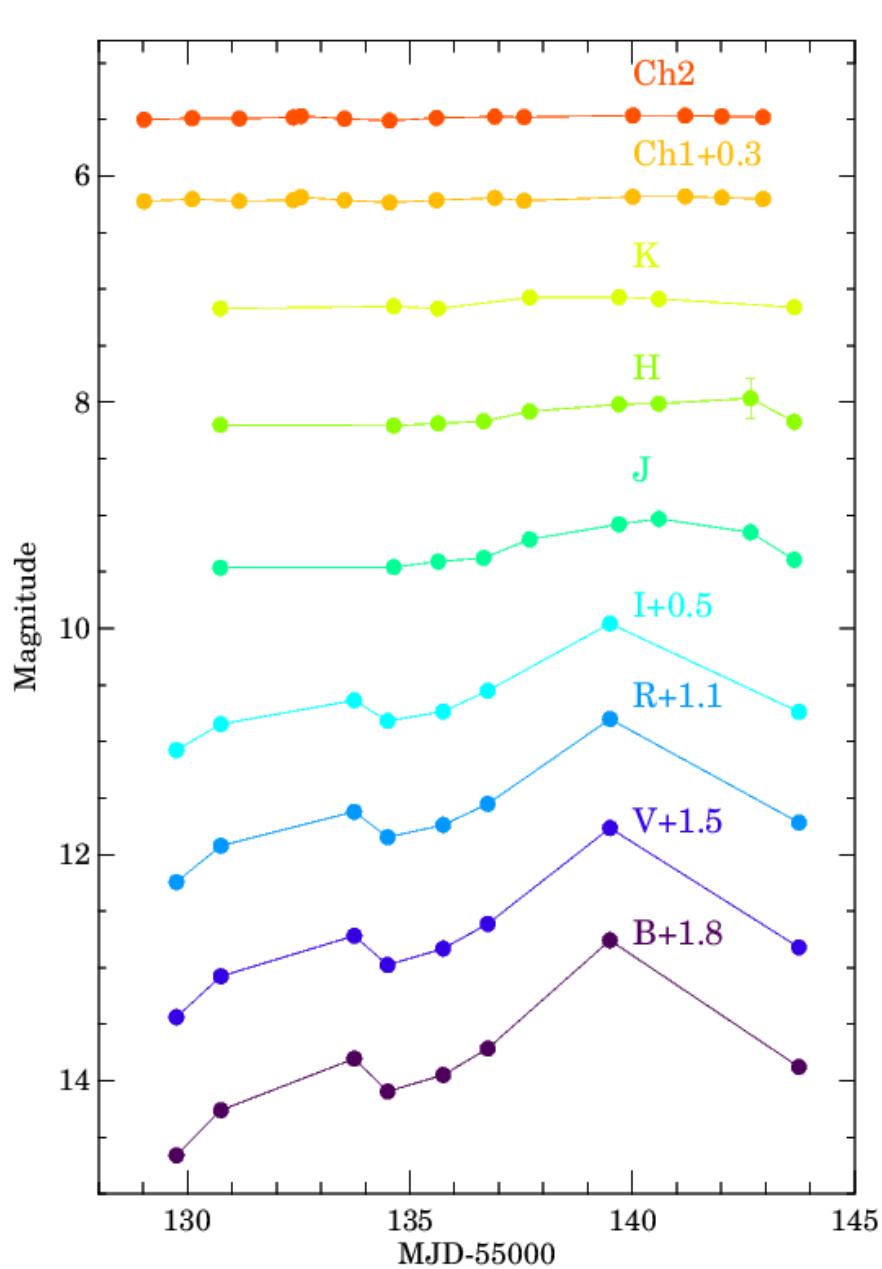
BF Ori lightcurves

BM And lightcurves

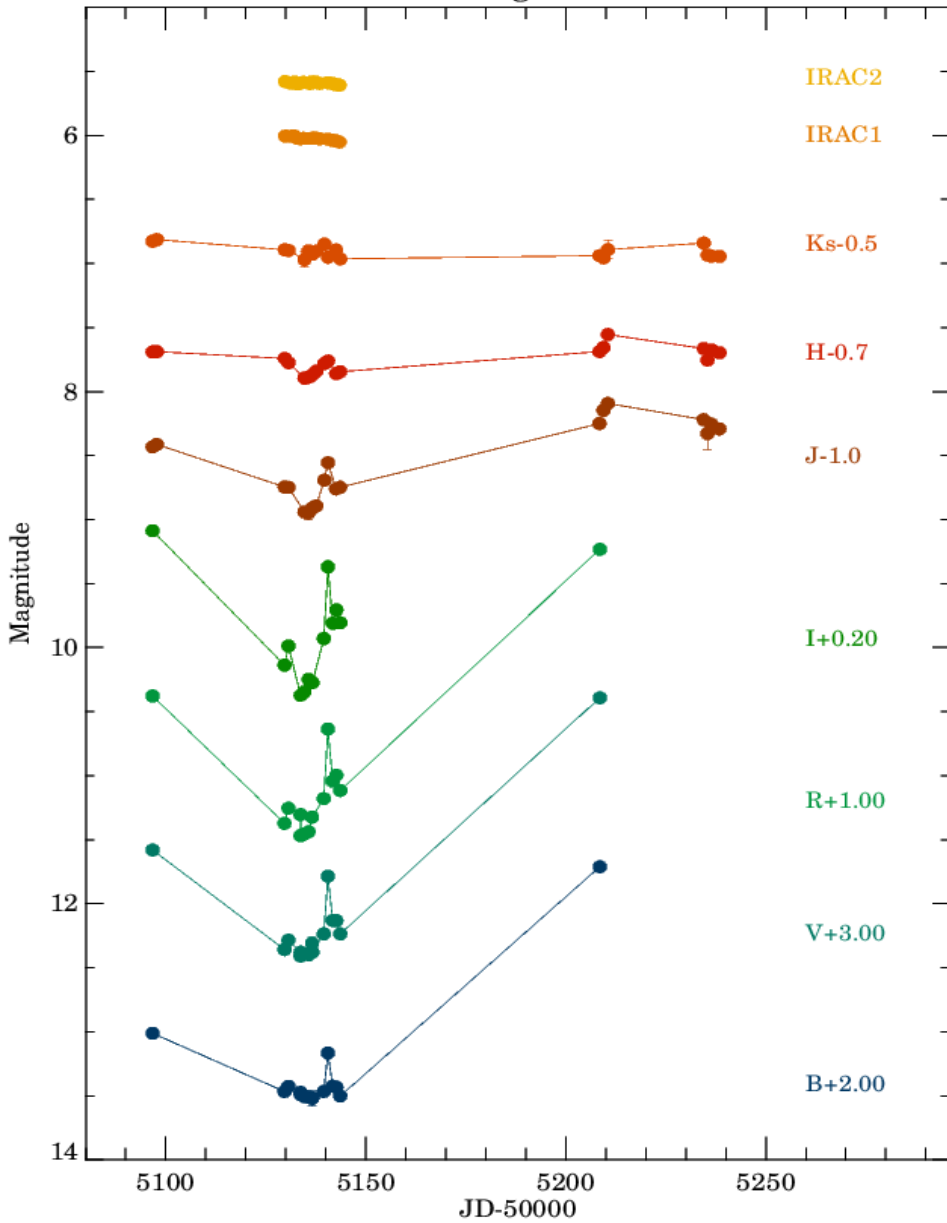

Eddigi eredmények

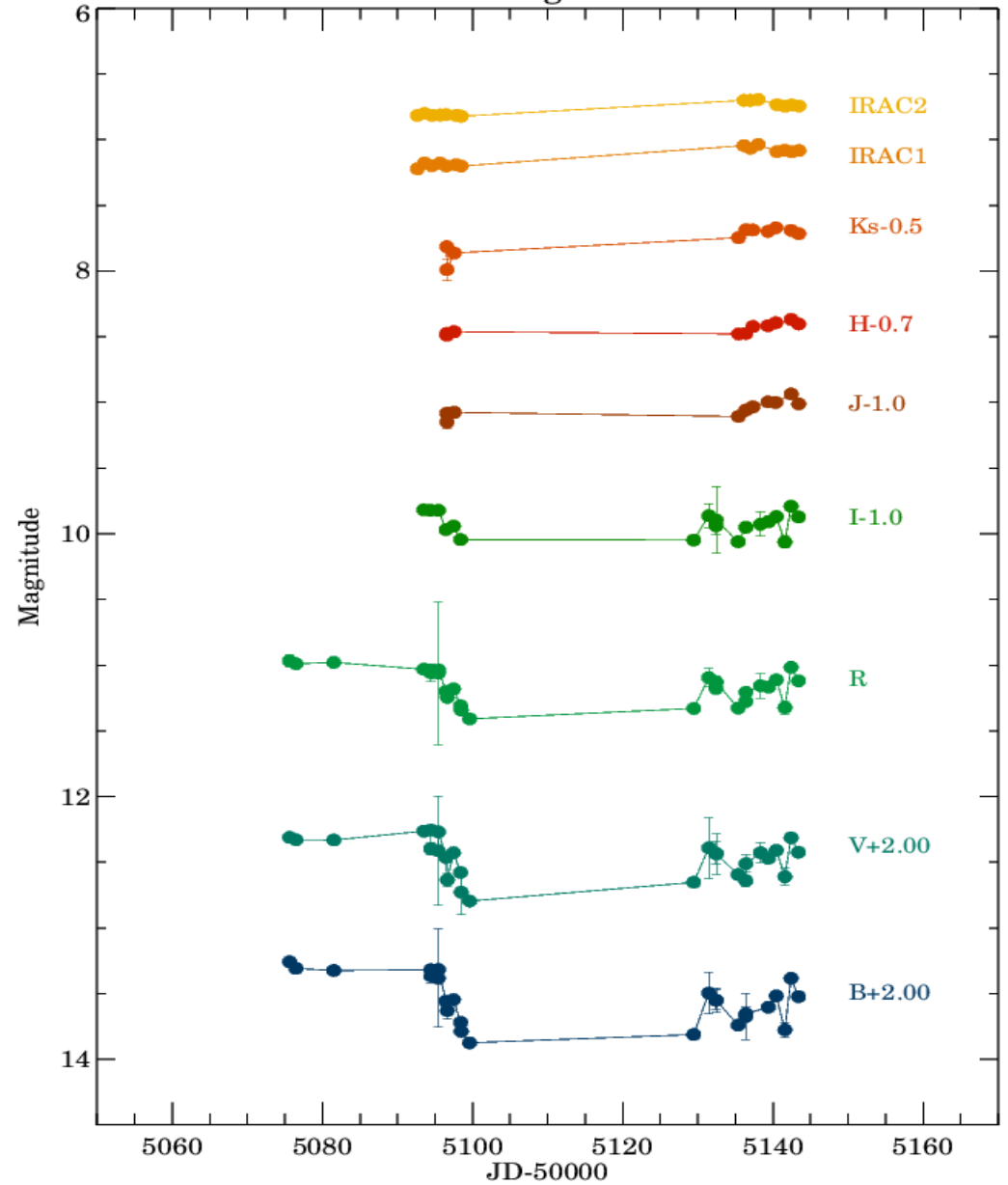

Eddigi eredmények

UX Ori lightcurves

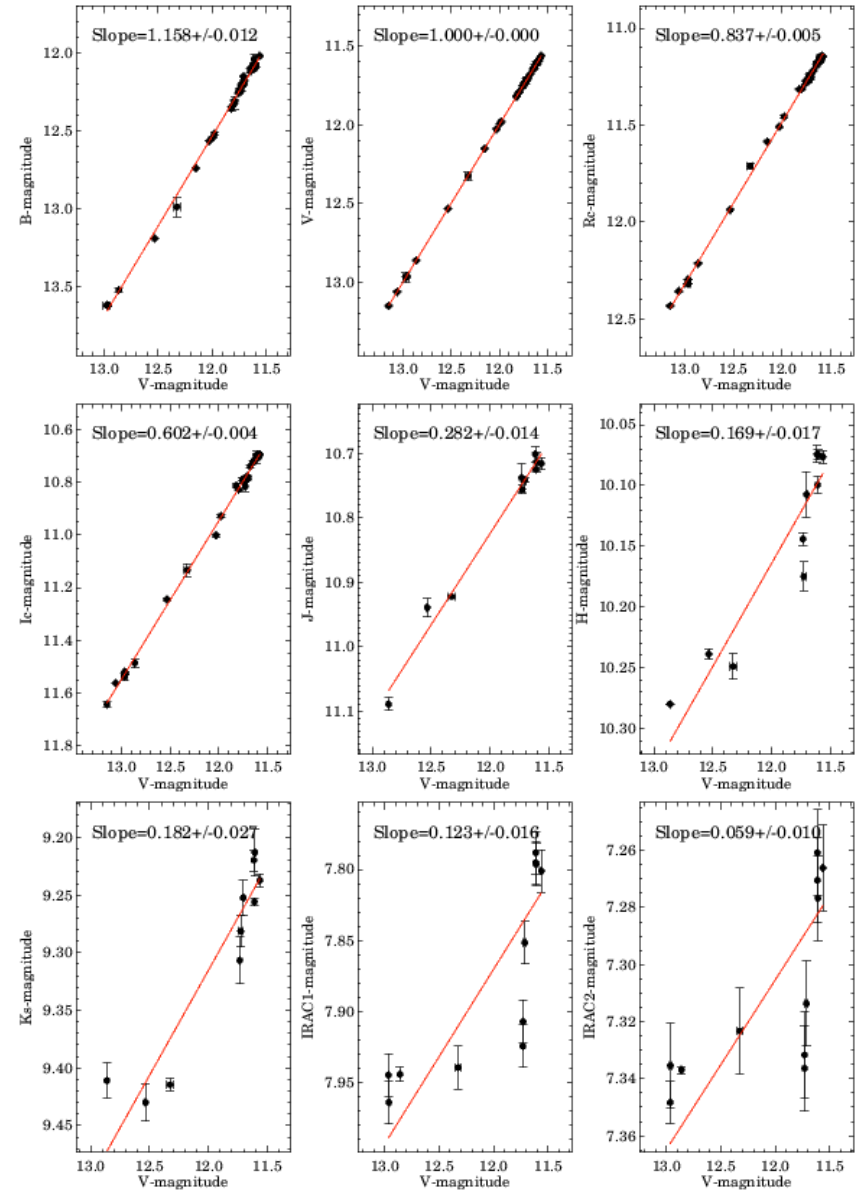
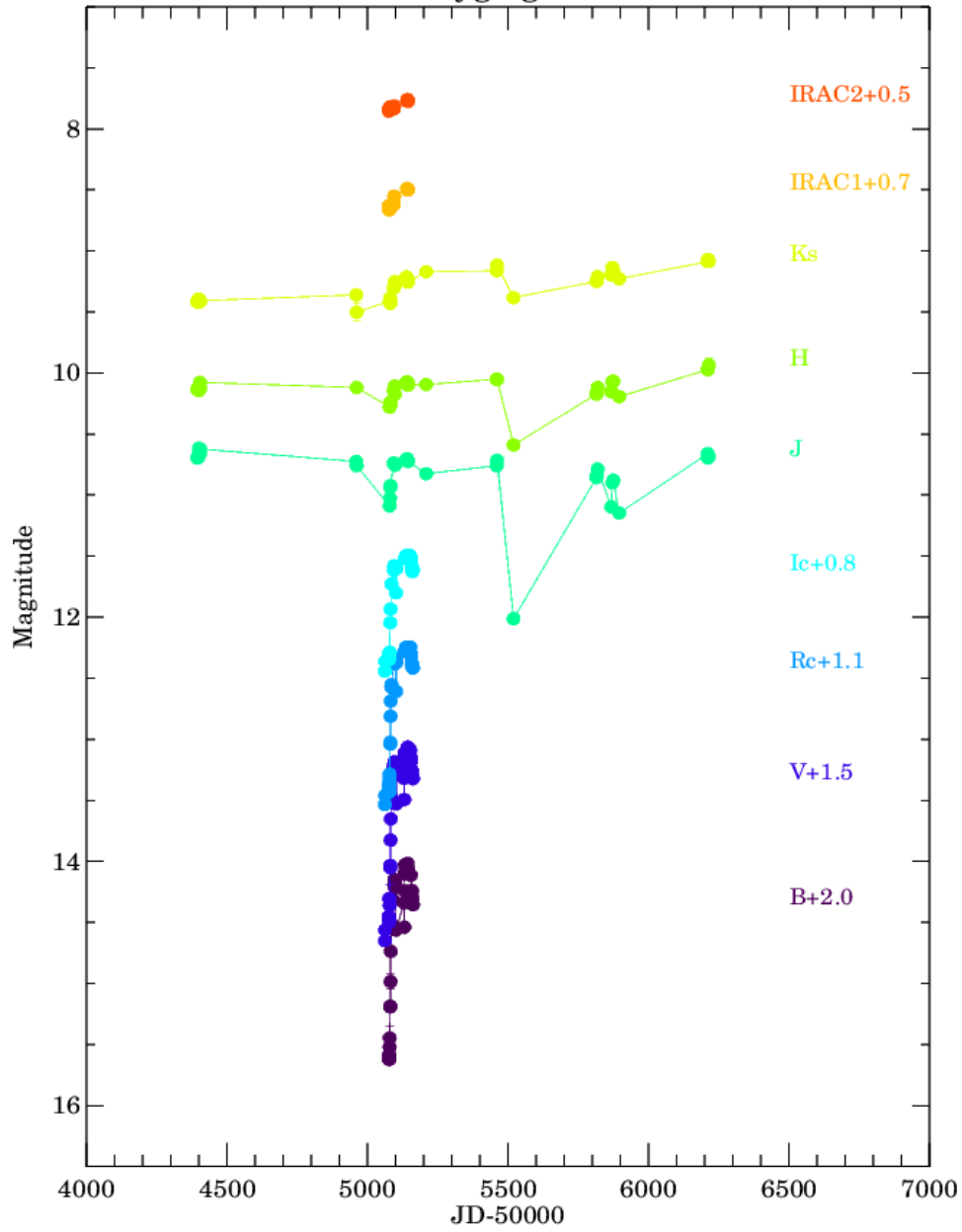

VX Cas lightcurves

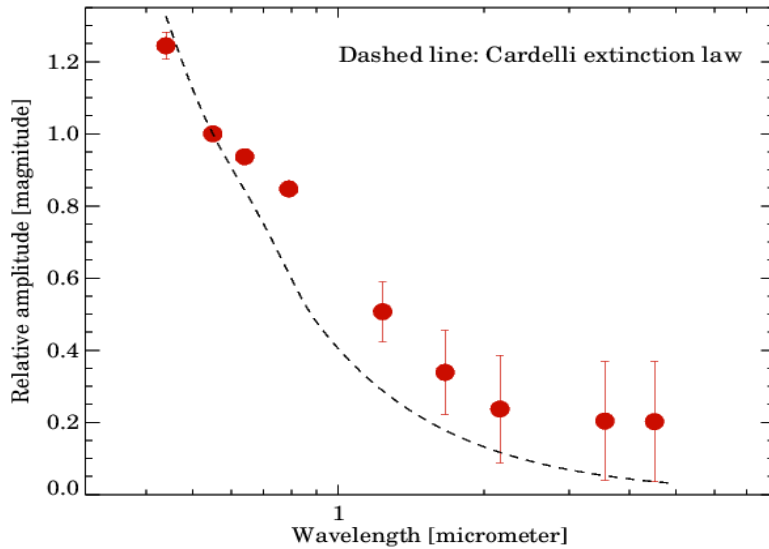
Eddig eredmények

V517 Cyg lightcurves

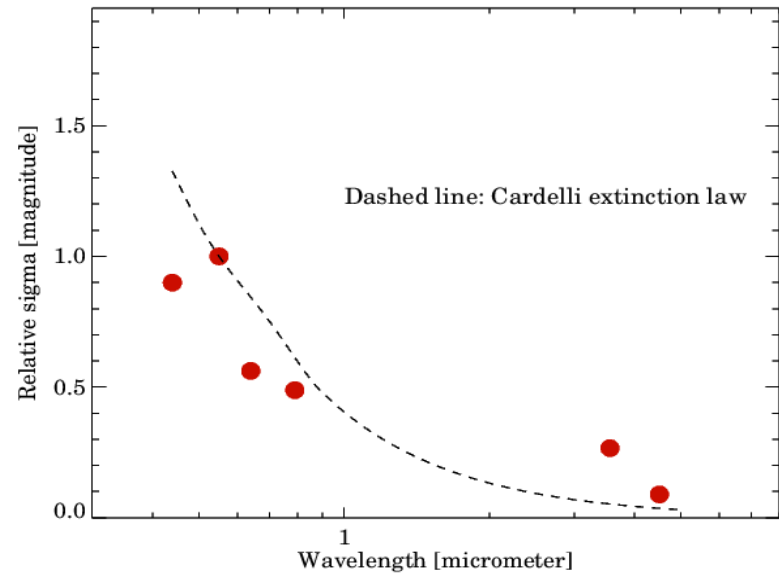

Eddigi eredmények

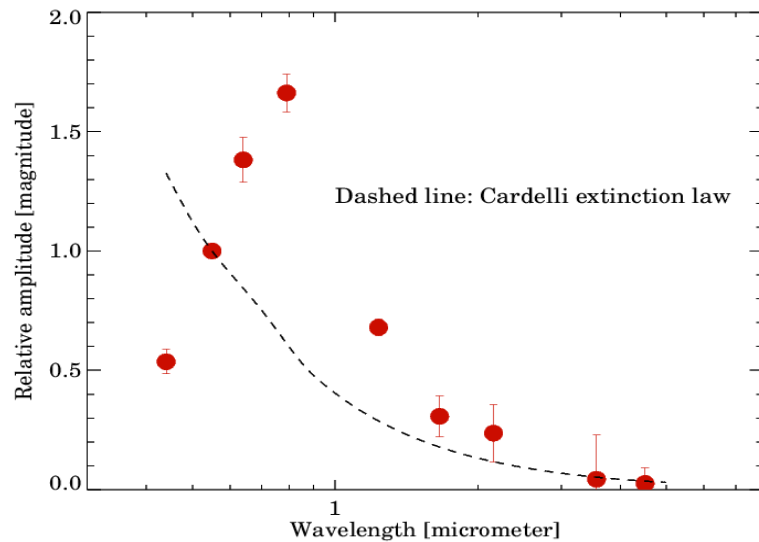
BF Ori normalized variability amplitudes

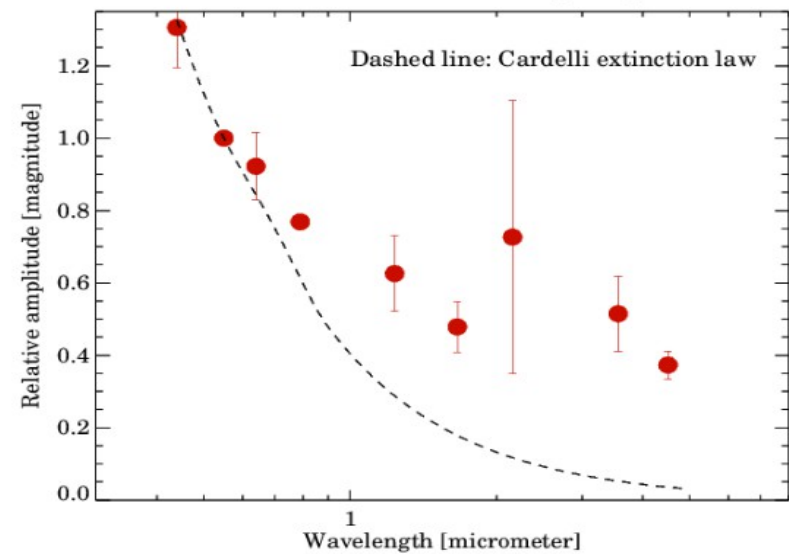
SV Cep normalized variability amplitudes

UX Ori normalized variability amplitudes

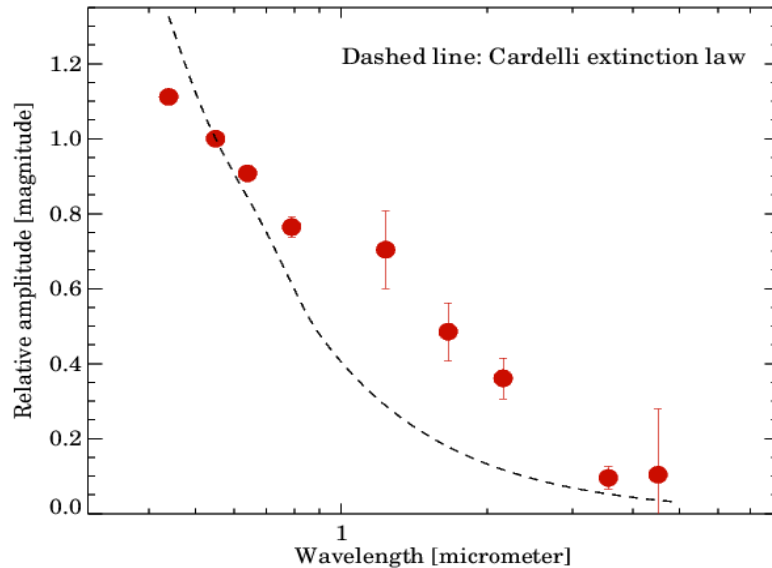
VX Cas normalized variability amplitudes

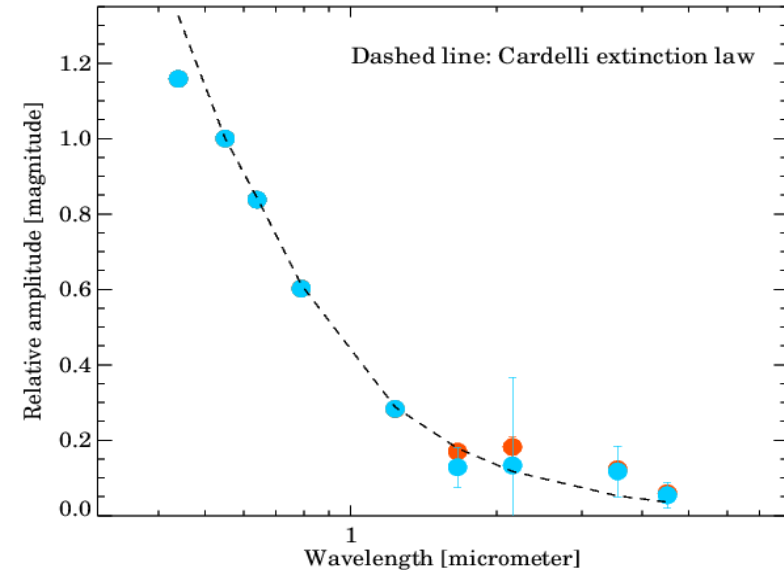

Eddigi eredmények

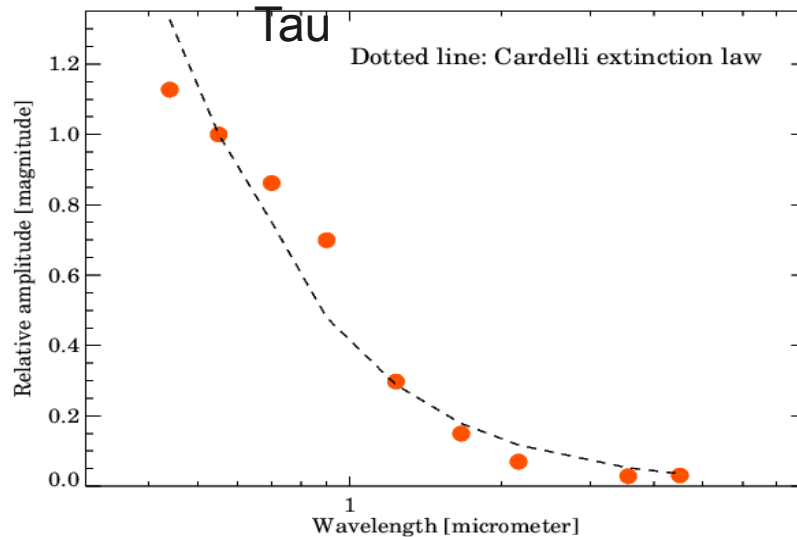
BM And normalized variability amplitudes

V517 Cyg normalized variability amplitudes

RR

- BM And, V517 Cyg: eddig nem klasszifikáltak a Meeus-féle osztályozásban
- RR Tau: Ib csoport, nincsenek szilikát vonalak, erős PAH vonalak

Köszönöm a figyelmet!